

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-04-08
Besvaras senast
2025-04-16 kl. 12.00

Till statsrådet Erik Slottner (KD)

2024/25:1012 Reglerna om fyllnadsval i kommunallagen

Huvudregeln i kommunallagen (2017:725), förkortad KL, är att val av ledamöter och ersättare i nämnder och beredningar sker proportionellt (5 kap. 58 § 1 KL). Förutsättningar för detta regleras i lagen (2022:629) om proportionella val i kommuner och regioner. Enligt 3 § får val av ersättare och suppleanter vara proportionellt endast om valet av ledamöter varit proportionellt.

Enligt 6 kap. 20 § KL ska fyllnadsval hållas om en ledamot avgår under mandattiden. Om ledamoten har utsetts vid ett proportionellt val ska fullmäktige, så långt som det är möjligt, säkerställa att representationen i nämnden inte förändras.

Ett exempel i närtid visar att dagens regler om fyllnadsval dessvärre kan missbrukas av majoriteten i kommunfullmäktige. Konsekvensen kan bli att ett litet parti som tillhör minoriteten mister sin plats och att platsen i stället går till ett oppositionsparti.

Problemet var tänkt att åtgärdas genom regeringens utredning SOU 2021:16 och därpå följande proposition 2021/22:125. Genom antagandet av proposition 2021/22:125 infördes nu gällande regler om fyllnadsval som syftar till att representationen i en nämnd, så långt det är möjligt, inte ska förändras om en ledamot som valts proportionellt avgår under mandattiden. Ändringarna innebär att en avgående ledamot i en nämnd som valts proportionellt ska kunna ersättas genom fyllnadsval.

Till grund för utredningen i denna del låg ett tillkännagivande som hanterats i konstitutionsutskottet. KU anförde att i de fall som val av ledamöter och ersättare i kommunala nämnder och utskott utses med proportionellt valsätt kan effekten av att en ledamot avgår från uppdraget under mandatperioden bli att den ersättare som utses tillhör ett annat parti än det parti som den avgående ledamoten tillhör. I många fall kan det senare partiet därmed dessutom bli helt utan representation i nämnden eller utskottet. Utskottet ansåg att frågan om att införa en ordning som innebär att en ersättare i en kommunal styrelse, nämnd eller utskott ska tillhöra samma parti som den avgående ledamoten borde utredas av regeringen (bet. 2016/17:KU30 s. 29).

SKR hade även i en framställning till regeringen framfört att bestämmelserna i

lagen om proportionellt valsätt borde förtydligas och kompletteras så att lagstiftningen svarar mot dagens förutsättningar och behov.

Trots att det i dag är möjligt att begära val enligt lagen om proportionellt valsätt vid fyllnadsval kvarstår alltså de problem som ovanstående lagändringar var tänkta att lösa.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga statsrådet Erik Slottner:

Anser statsrådet att reglerna om fyllnadsval i kommunallagen bör ses över i syfte att ett litet parti inte ska mista sin plats, och avser statsrådet i så fall att ta initiativ till en översyn?

.....

Samuel Gonzalez Westling (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch